

«*Camí de sirga: una novel·la irrepètible?*», de Marina Espasa

LLIBRES / NARRATIVA / 23 OCTUBRE, 2018

Recuperem l'article «*Camí de sirga: una novel·la irrepètible?*» de Marina Espasa, que va ser publicat per primer cop al diari Ara, el 4 de març de 2017.

Vist el panorama funest que ens obsequia l'edició en català més comercial, cal felicitar molt els responsables a Edicions 62 de la reedició d'un clàssic com *Camí de sirga*, un llibre que els estudiants de Batxillerat haurien de saber de memòria, com els alumnes italians se saben Cants sencers de la *Divina Comèdia*, o els britànics, fragments d'obres de Shakespeare. Rellegida el 2017, la novel·la no ha perdut ni un àtom de la força expressiva, de la profunditat de càrrega ni de la majestuositat amb què, com un meandre del riu Ebre, va desembocar al mar de la literatura catalana dels anys vuitanta.

Un historiador de Mequinensa, una població de la Franja de Ponent, havia tingut la sort d'entrar a treballar a l'editorial barcelonina Montaner i Simón sota les ordres de Pere Calders, que el va animar a perseverar en la seva vocació d'escriptor. Es deia Jesús Moncada i, després d'uns quants relats que ja eren esplèndids, els aplegats a *Històries de la mà esquerra*, publicaria, l'any 1988, la història de la fi d'un món i la d'un segle esventrat per tres guerres a partir del destí de la petita vila de Mequinensa: veure's inundada per la

construcció d'un parell de pantans de l'hidroelèctrica Enher. L'adveniment del futur i del progrés havia d'anar de bracet amb la liquidació de modes de vida ancestrals: la mineria de lignit i el transport fluvial amb llaüts, que eren els dos eixos que sustentaven la vida al poble. Moncada, però, no es va limitar a aixecar un informe de pèrdues, sinó que va fer servir tota la saviesa narrativa i tota la potència lírica de què disposava, que era molta, per edificar un monument literari: va construir una panòpia de personatges amplíssima, precisa, perfecta, i els va donar escenes i finals adequats a la seva categoria, de la més alta a la més ínfima i barroera. Va crear escenes perfectes de pura acció, com la travessa d'una riba a l'altra del riu de tres soldats del maquis en plena nit a bord d'un llaüt: havia traduït clàssics d'aventures de Verne i *El comte de Montecristo*, i es nota. Va trenar una estructura novellística helicoïdal, amb línies de fuga que neixen dels records dels personatges i que es remunten fins a quaranta o cinquanta anys abans per després tornar, amb la força d'un cicló, al moment present i il·luminar un detall revelador que capgira la novella i l'ànima de qui l'està llegint. I va exhibir un control absolut dels recursos expressius i una llengua treballada i rica, que avui és un mostrari d'expressions ja cadavèriques.

Els colors de l'Ebre, la tertúlia al Cafè del Moll, les calaveres atònites que apareixen entre els matolls, l'anticlericalisme burleta, la pols que treuen les minyones dels quadres dels senyors i la que aixequen les cases en ser enderrocades, el rellotge del campanar que s'atura el dia que comença l'enderrocament de la vila, els matxos arrossegant els llaüts pel camí de sirga perquè naveguin pel riu com espectres fins que s'hi podreixin, «pilans i parets mestres van esberlar-se bruscament»: quin privilegi poder veure com la vida es transforma en matèria literària, a poc a poc, sota els nostres ulls. No sabem si es pot tornar a escriure una novella com *Camí de sirga*, esperem que sí, però el que és segur és que cal llegir-la una vegada i una altra, abans que se l'endugui el cerç, el vent que sobrevola la novella i ho tira tot riu avall, sediments, marfantes i esperits, jàsseres i bigues, trespols, envans i revoltos, històries que només es conserven si són narrades.

Llibres
Cultura
Nosaltres
Contacte

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Política de privacitat
Copyleft

© LA LECTORA 2018